

ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΤΕΡΑ
ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΟΡΤΑΣΜΟ ΤΗΣ
53^{ης} ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΗΜΕΡΑΣ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

1^η ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2020

**Η ΕΙΡΗΝΗ ΩΣ ΠΟΡΕΙΑ ΕΛΠΙΔΑΣ:
ΔΙΑΛΟΓΟΣ, ΣΥΜΦΙΛΙΩΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΤΑΣΤΡΟΦΗ**

1. Η ειρήνη, ως πορεία ελπίδας μπροστά στα εμπόδια και τις δοκιμασίες

Η ειρήνη είναι ένα πολύτιμο αγαθό, αντικείμενο της ελπίδας μας, το οποίο επιδιώκει όλη η ανθρωπότητα. Το να ελπίζουμε στην ειρήνη είναι μια ανθρώπινη στάση που εμπεριέχει μια υπαρξιακή τάση, δια της οποίας ακόμη και ένα δύσκολο παρόν «μπορεί να βιωθεί και να γίνει αποδεκτό, αν οδηγεί προς έναν προορισμό και αν, πηγαίνοντας προς αυτόν, μπορούμε να είμαστε ασφαλείς, και πρόκειται για έναν προορισμό τόσο σημαντικό που να αιτιολογεί τη δυσκολία της πορείας».^[1] Κατ' αυτόν τον τρόπο, η ελπίδα είναι μια αρετή η οποία μας θέτει σε μια πορεία, μας δίνει τα φτερά για να πάμε μπροστά, ακόμη κι όταν τα εμπόδια φαίνονται ανυπέρβλητα.

Η ανθρώπινη κοινότητά μας φέρει στη μνήμη και στη σάρκα της τα σημάδια των αλληλοδιαδεχόμενων πολέμων και συγκρούσεων, με τη συνεχώς αυξανόμενη καταστρεπτική τους ικανότητα, και που δεν παύουν να πλήττουν ιδιαίτερα τους πιο φτωχούς και τους πιο αδύναμους. Ολόκληρα έθνη επίσης δυσκολεύονται να απελευθερωθούν από τα δεσμά της εκμετάλλευσης και της διαφθοράς, τα οποία τροφοδοτούν μίσση και βία. Ακόμη και σήμερα, σε πολλούς άνδρες και γυναίκες, σε πολλά παιδιά και ηλικιωμένους, αποστερούν την αξιοπρέπεια, τη φυσική ακεραιότητα, την ελευθερία, συμπεριλαμβανομένης της θρησκευτικής, την κοινοτική αλληλεγγύη, την ελπίδα για το μέλλον. Πολλά αθώα θύματα φέρουν πάνω τους τον ψυχικό πόνο της ταπείνωσης και του αποκλεισμού, του πένθους και της αδικίας, καθώς και τα τραύματα που προκαλούνται από τη συστηματική και εντατική καταδίωξη εις βάρος του λαού τους και των αγαπημένων τους.

Οι τρομακτικές δοκιμασίες από τις εθνικές και διεθνείς συγκρούσεις, που συχνά επιβαρύνονται από ανελέητες βιαιότητες, σημαδεύουν επί μακρόν το σώμα και την ψυχή της ανθρωπότητας. Κάθε πόλεμος, στην πραγματικότητα, αποκαλύπτεται ως μια πραγματική αδελφοκτονία που καταστρέφει το ίδιο το σχέδιο αδελφότητας, το οποίο είναι συνυφασμένο με την κλήση της ανθρώπινης οικογένειας.

Ο πόλεμος, το γνωρίζουμε, συχνά αρχίζει από την μη ανεκτικότητα της διαφορετικότητας του άλλου, και υποκινεί την επιθυμία της κατοχής και τη θέληση κυριαρχίας επάνω του. Γεννιέται στην καρδιά του ανθρώπου από τον εγωισμό και την αλαζονεία, από το μίσος που οδηγεί στο να καταστρέψει, να περικλείσει τον άλλον σε μια αρνητική εικόνα, να τον αποκλείσει και να τον διαγράψει. Ο πόλεμος τρέφεται από τη διαστροφή των σχέσεων, από ηγεμονικές φιλοδοξίες, από καταχρήσεις εξουσίας, από τον φόβο του άλλου και της διαφορετικότητας, που θεωρείται ως εμπόδιο και, ταυτόχρονα, τροφοδοτεί όλα τα παραπάνω.

Φαίνεται παράδοξο, όπως είχα την ευκαιρία να επισημάνω κατά τη διάρκεια του πρόσφατου ταξιδιού μου στην Ιαπωνία, ότι «ο κόσμος μας βιώνει τη διεστραμμένη διχοτόμηση, θέλοντας να υπερασπιστεί και να εγγυηθεί τη σταθερότητα και την ειρήνη επί τη βάση μιας επίπλαστης ασφάλειας, η οποία στηρίζεται σε μια νοοτροπία φόβου και δυσπιστίας, που καταλήγει να δηλητηριάζει τις σχέσεις μεταξύ των λαών και εμποδίζει κάθε δυνατότητα διαλόγου. Η διεθνής ειρήνη και σταθερότητα είναι ασυμβίβαστες με οποιαδήποτε απόπειρα οικοδόμησης επάνω στον φόβο της αμοιβαίας καταστροφής ή επάνω σε μια απειλή ολοκληρωτικής εκμηδένισης. Η ειρήνη και η σταθερότητα είναι δυνατές μόνο στη βάση μιας καθολικής ηθικής αλληλεγγύης και συνεργασίας στην υπηρεσία ενός μέλλοντος, το οποίο διαμορφώνεται από την αλληλεξάρτηση και από τη συνυπευθυνότητα ολόκληρης της σημερινής και αυριανής ανθρωπίνης οικογένειας».^[2]

Κάθε μορφή απειλής τροφοδοτεί τη δυσπιστία και οδηγεί τους ανθρώπους να αποσυρθούν στη δική τους ζώνη ασφαλείας. Η δυσπιστία και ο φόβος αποδυναμώνουν τις σχέσεις και αυξάνουν τον κίνδυνο βίας, δημιουργώντας έναν φαύλο κύκλο που δεν θα μπορέσει ποτέ να οδηγήσει σε μια σχέση ειρήνης. Υπό αυτή την έννοια, και η πυρηνική αποτροπή δεν μπορεί παρά να δημιουργήσει μια απατηλή ασφάλεια.

Για τον λόγο αυτόν, δεν μπορούμε να ισχυριστούμε ότι διατηρούμε τη σταθερότητα στον κόσμο μέσα από τον φόβο της εκμηδένισης, σε μια ασταθή όσο ποτέ ισορροπία, μετέωρη στο χείλος του πυρηνικού βελάθρου και κλεισμένη εντός των τειχών της αδιαφορίας, όπου λαμβάνονται κοινωνικο-οικονομικές αποφάσεις που οδηγούν στην τραγική κατάσταση να θεωρούνται ο άνθρωπος και η κτίση σαν απόβλητα, αντί να προστατεύονται και να διαφυλάσσονται.^[3] Πώς, λοιπόν, να χαράξουμε μια πορεία ειρήνης και αμοιβαίου σεβασμού; Πώς να σπάσουμε τη νοσηρή λογική της απειλής και του φόβου; Πώς να διακόψουμε την υπερισχύουσα σήμερα δυναμική της δυσπιστίας;

Οφείλουμε να επιδιώξουμε μια πραγματική αδελφοσύνη, βασισμένη στην κοινή μας προέλευση από τον Θεό και υλοποιημένη μέσα από τον διάλογο και την αμοιβαία εμπιστοσύνη. Η επιθυμία για ειρήνη είναι βαθιά χαραγμένη μέσα στην καρδιά του ανθρώπου και δεν μπορεί να υποταχθεί σε τίποτε που να είναι λιγότερο σημαντικό από αυτήν.

2. Η ειρήνη, ως πορεία ακρόασης που βασίζεται στη μνήμη, την αλληλεγγύη και την αδελφοσύνη

Οι *Hibakusha*, οι επιβιώσαντες στους πυρηνικούς βομβαρδισμούς της Χιροσίμα και του Ναγκασάκι, είναι μεταξύ εκείνων που σήμερα διατηρούν ζωντανή τη φλόγα της συλλογικής συνείδησης, μαρτυρώντας στις επόμενες γενεές τη φρίκη όσων συνέβησαν τον Αύγουστο του 1945, καθώς και τις απερίγραπτες ταλαιπωρίες που ακολούθησαν και των οποίων οι συνέπειες φτάνουν μέχρι σήμερα. Η μαρτυρία τους αφυπνίζει και διατηρεί με αυτό τον τρόπο τη μνήμη των θυμάτων, ώστε η ανθρωπίνη συνείδηση να γίνεται συνεχώς πιο ισχυρή εμπρός σε κάθε θέληση κυριαρχίας και καταστροφής: «Δεν μπορούμε να επιτρέψουμε οι σημερινές και οι νέες γενεές να χάσουν τη μνήμη των όσων έχουν συμβεί, τη μνήμη εκείνη που είναι εγγύηση και προτροπή για να οικοδομήσουμε ένα μέλλον πιο δίκαιο και αδελφικό».^[4]

Όπως αυτοί, έτσι πολλοί άλλοι σε κάθε μέρος του κόσμου εργάζονται για να εξασφαλίσουν ότι οι μελλοντικές γενεές θα διατηρήσουν τη μνήμη των περασμένων γεγονότων, όχι μόνο για να μην διαπραχθούν εκ νέου οι ίδιες φρικαλεότητες ή για να μην προταθούν ξανά τα απατηλά σχέδια του

παρελθόντος, αλλά για να επιτρέψουν στη μνήμη, ως καρπό της εμπειρίας, να αποτελέσει τη ρίζα και να χρησιμεύσει ως έμπνευση για τις παρούσες και τις μελλοντικές επιλογές ειρήνης.

Ακόμη περισσότερο, η μνήμη είναι ο ορίζοντας της ελπίδας: πολλές φορές στο σκότος των πολέμων και των συρράξεων, η ενθύμηση ακόμη και μιας μικρής χειρονομίας αλληλεγγύης την οποία λάβαμε, μπορεί να μας εμπνεύσει θαρραλέες ως και ηρωικές επιλογές, μπορεί να ξαναβάλει σε κίνηση νέες ενέργειες και να αναζωπυρώσει νέες ελπίδες στον κάθε άνθρωπο και στις κοινότητες.

Το να ξεκινήσουμε και να χαράξουμε μια πορεία ειρήνης αποτελεί μια πρόκληση, τόσο πιο περίπλοκη όσο πολλαπλά και αντικρουόμενα είναι τα συμφέροντα που διακυβεύονται στις σχέσεις μεταξύ προσώπων, κοινοτήτων και κρατών. Χρειάζεται, πριν απ' όλα, να κάνουμε έκκληση στην ηθική συνείδηση και στην προσωπική και πολιτική βούληση. Η ειρήνη, πράγματι, εξέρχεται από τα βάθη της ανθρώπινης καρδιάς και η πολιτική βούληση πρέπει πάντοτε να ανανεώνεται, για να προωθηθούν νέες διαδικασίες που να συμφιλιώνουν και να ενώνουν πρόσωπα και κοινότητες.

Ο κόσμος δεν έχει ανάγκη από λόγια κενά σε περιεχόμενο, αλλά από μάρτυρες πεπεισμένους, από οικοδόμους της ειρήνης, ανοιχτούς στον διάλογο, χωρίς αποκλεισμούς ούτε χειραγωγήσεις. Πράγματι, δεν είναι δυνατό να φθάσεις στην ειρήνη παρά μόνο όταν υπάρχει ένας διάλογος ανδρών και γυναικών που αναζητούν την αλήθεια πέραν των ιδεολογιών και των διαφόρων απόψεων. Η ειρήνη είναι «ένα οικοδόμημα που οφείλουμε να οικοδομούμε διαρκώς»,^[5] είναι μια πορεία που διανύουμε μαζί, επιδιώκοντας πάντοτε το κοινό καλό και δεσμευόμενοι να τηρούμε τον λόγο που δίνουμε και να σεβόμαστε το δίκαιο. Μέσα από την αμοιβαία ακρόαση μπορούμε να οδηγηθούμε στην κατανόηση και την εκτίμηση του άλλου, ως το σημείο σε έναν εχθρό να αναγνωρίσουμε το πρόσωπο ενός αδελφού.

Η διαδικασία για την επίτευξη της ειρήνης είναι λοιπόν μια στράτευση που έχει μακρά χρονική διάρκεια. Είναι ένα έργο υπομονής που αναζητεί την αλήθεια και τη δικαιοσύνη, που τιμά τη μνήμη των θυμάτων, και το οποίο, βήμα βήμα, ανοίγεται σε μια ελπίδα η οποία είναι δυνατότερη από την εκδίκηση. Μέσα σε ένα Κράτος δικαίου, η δημοκρατία μπορεί να είναι ένα σημαντικό παράδειγμα αυτής της διαδικασίας, αν θεμελιώνεται στη δικαιοσύνη και στη δέσμευση να προστατεύει τα δικαιώματα του καθενός, ιδιαιτέρως αν αυτός είναι αδύναμος και περιθωριοποιημένος, αναζητώντας συνεχώς την αλήθεια.^[6] Πρόκειται για ένα κοινωνικό οικοδόμημα, για μια συνεχιζόμενη εργασία, όπου ο καθένας συνεισφέρει υπεύθυνα σε κάθε επίπεδο της τοπικής, εθνικής και διεθνούς κοινότητας.

Όπως υπογράμμιζε ο Άγιος Παύλος Στ', «η διπλή επιδίωξη της ισότητας και της συμμετοχής στοχεύει στην προώθηση ενός τύπου δημοκρατικής κοινωνίας [...]. Αυτό υπονοεί τη σπουδαιότητα της εκπαίδευσης στην κοινωνική ζωή, όπου, πέραν της ενημέρωσης για τα δικαιώματα του καθενός, αναδεικνύεται το απαραίτητο συσχετικό τους: η αναγνώριση των υποχρεώσεων έναντι του άλλου. Το νόημα και η πρακτική αυτών των υποχρεώσεων εξαρτώνται από την αυτοκυριαρχία, καθώς επίσης και από την αποδοχή των ευθυνών και των ορίων που τίθενται στην άσκηση της ελευθερίας του ατόμου ή της ομάδας».^[7]

Αντιθέτως, η ρήξη μεταξύ των μελών μιας κοινωνίας, η αύξηση των κοινωνικών ανισοτήτων και η άρνηση να χρησιμοποιηθούν τα εργαλεία για μια ολοκληρωμένη ανθρώπινη ανάπτυξη, θέτουν σε κίνδυνο την επιδίωξη του κοινού καλού. Ενώ η υπομονετική εργασία, θεμελιωμένη επάνω στη

δύναμη του λόγου και της αλήθειας, μπορεί να αφυπνίσει στους ανθρώπους την ικανότητα της συμπόνιας και της δημιουργικής αλληλεγγύης.

Στη χριστιανική μας εμπειρία, εμείς επιτελούμε διαρκώς την ανάμνηση του Χριστού, ο οποίος δώρισε τη ζωή του για τη συμφιλίωσή μας (βλ. Ρωμ 5,6-11). Η Εκκλησία συμμετέχει πλήρως στην αναζήτηση μιας δίκαιης τάξης, συνεχίζοντας να υπηρετεί το κοινό καλό και να τροφοδοτεί την ελπίδα της ειρήνης, μέσω της μετάδοσης των χριστιανικών αρχών, της ηθικής διδασκαλίας, των κοινωνικών έργων και της εκπαίδευσης.

3. Η ειρήνη, ως πορεία συμφιλίωσης μέσα στην αδελφική κοινωνία

Η Βίβλος, ιδιαιτέρως μέσω του λόγου των προφητών, καλεί εκ νέου τις συνειδήσεις και τους λαούς στη διαθήκη του Θεού με την ανθρωπότητα. Αυτό σημαίνει να εγκαταλείψουμε την επιθυμία κυριαρχίας επάνω στους άλλους και να μάθουμε να βλέπουμε ο ένας τον άλλον ως πρόσωπα, ως παιδιά του Θεού, ως αδέρφια. Δεν πρέπει ποτέ να εγκιβωτίζουμε τον άλλον σε αυτό που μπόρεσε να πει ή να κάνει, αλλά να τον εκτιμούμε για την επαγγελία που αυτός φέρει μέσα του. Μόνο επιλέγοντας τον δρόμο του σεβασμού θα μπορέσουμε να σπάσουμε το σπινάλ της εκδίκησης και να ξαναρχίσουμε την πορεία της ελπίδας.

Μας καθοδηγεί η περικοπή του Ευαγγελίου που αναφέρει την ακόλουθη συνομιλία μεταξύ του Πέτρου και του Ιησού: «Κύριε, πόσες φορές θα σφάλει σ' εμένα ο αδερφός μου και θα τον συγχωρήσω; Ως εφτά φορές;» Και ο Ιησούς του απάντησε: «Δεν σου λέω ως εφτά, αλλά εβδομήντα φορές εφτά» (Μτ 18,21-22). Αυτή η πορεία της συμφιλίωσης μας καλεί να βρούμε στα βάθη της καρδιάς μας τη δύναμη της συγχώρησης και την ικανότητα να αναγνωρίζουμε τους άλλους ως αδελφούς και αδελφές μας. Το να μάθουμε να ζούμε στο πνεύμα της συγχώρησης αυξάνει την ικανότητά μας να γίνουμε γυναίκες και άνδρες ειρήνης.

Αυτό που είναι αληθινό για την ειρήνη στο χώρο της κοινωνίας, είναι επίσης αληθινό στο χώρο της πολιτικής και της οικονομίας, αφού το ζήτημα της ειρήνης διαπερνά όλες τις διαστάσεις της κοινοτικής ζωής: δεν θα υπάρξει ποτέ αληθινή ειρήνη, αν δεν κατορθώσουμε να γίνουμε ικανοί να οικοδομήσουμε ένα πιο δίκαιο οικονομικό σύστημα. Ο Βενέδικτος ΙΣΤ', προ δεκαετίας, στην Εγκύκλιο Επιστολή του *Caritas in veritate* (*Αγάπη εν αληθεία*) έγραφε: «Η αποτελεσματική καταπολέμηση της υπανάπτυξης απαιτεί να δράσουμε όχι μόνο για τη βελτίωση των θεμελιωμένων στις δοσοληψίες συμφωνιών και των δημοσίων παροχών, αλλά κυρίως για το σταδιακό άνοιγμα, μέσα στο παγκόσμιο περιβάλλον, στις μορφές οικονομικής δραστηριότητας που χαρακτηρίζονται από την καθαρή προσφορά και κοινωνία» (αρ.39).

4. Η ειρήνη, ως πορεία οικολογικής μεταστροφής

«Αν μια κακή κατανόηση των αρχών μας, μας οδήγησε να δικαιολογήσουμε, μερικές φορές, την κατάχρηση της φύσης ή τη δεσποτική κυριαρχία του ανθρώπινου όντος επάνω στη δημιουργία, ή τους πολέμους, την αδικία και τη βία, ως πιστοί Χριστιανοί, μπορούμε να αναγνωρίσουμε ότι με αυτό τον τρόπο, υπήρξαμε άπιστοι έναντι του θησαυρού σοφίας που οφείλαμε να είχαμε διαφυλάξει».^[8]

Εμπρός στις συνέπειες της εχθρότητάς μας προς τους άλλους, της έλλειψης σεβασμού του κοινού οίκου και της καταχρηστικής εκμετάλλευσης των φυσικών πόρων – που θεωρήθηκαν ως χρήσιμα

εργαλεία μόνο για το κέρδος του σήμερα, χωρίς σεβασμό για τις τοπικές κοινότητες, για το κοινό καλό και για τη φύση – έχουμε ανάγκη μιας οικολογικής μεταστροφής.

Η πρόσφατη Σύνοδος για την Αμαζονία, μας ωθεί να απευθύνουμε εκ νέου έκκληση για μια ειρηνική σχέση ανάμεσα στις κοινότητες και τη γη, ανάμεσα στο παρόν και τη μνήμη, ανάμεσα στην εμπειρία και την ελπίδα.

Αυτή η πορεία συμφιλίωσης μάς καλεί να ακούσουμε και να θαυμάσουμε τον κόσμο, τον οποίο μας έχει χαρίσει ο Θεός για να τον έχουμε ως το κοινό μας σπίτι. Πράγματι, οι φυσικοί πόροι, οι πολυάριθμες μορφές ζωής και η ίδια η Γη, μας έχουν ανατεθεί για να τα καλλιεργούμε και να τα προσέχουμε (βλ. Γεν 2,15), και να τα μεταβιβάσουμε στις μέλλουσες γενεές, μέσω της υπεύθυνης και ενεργού συμμετοχής του καθενός μας. Επιπλέον, έχουμε ανάγκη μιας αλλαγής στις πεποιθήσεις και στο βλέμμα μας, ώστε να γίνουμε περισσότερο διαθέσιμοι να συναντήσουμε τον άλλον και να δεχτούμε το δώρο της δημιουργίας, η οποία αντανακλά την ομορφιά και τη σοφία του Δημιουργού της.

Όλα αυτά μας δίνουν βαθύτερα κίνητρα και έναν νέο τρόπο να κατοικήσουμε στο κοινό μας σπίτι, να αποδεχτούμε ο ένας τον άλλον με τη διαφορετικότητά μας, να σεβόμαστε και να γιορτάζουμε τη ζωή που έχουμε λάβει και μοιραζόμαστε μαζί με άλλους, να αναζητήσουμε συνθήκες διαβίωσης και μοντέλα κοινωνίας που ευνοούν την άνθηση της ζωής και τη διατήρησή της στο μέλλον, να αναπτύξουμε το κοινό καλό ολόκληρης της ανθρωπίνης οικογένειας.

Η οικολογική μεταστροφή την οποία επικαλούμαστε, μας οδηγεί επομένως να βλέπουμε τη ζωή με μια νέα ματιά, αναλογιζόμενοι τη γενναιοδωρία του Δημιουργού, ο οποίος μας δώρισε τη Γη και μας καλεί να τη μοιραζόμαστε μαζί με τους άλλους με χαρά και απλότητα. Αυτή η μεταστροφή πρέπει να γίνεται αντιληπτή κατά τρόπο ολικό, ως μια μεταμόρφωση των σχέσεων που έχουμε με τις αδελφές και τους αδελφούς μας, με τα άλλα ζώοντα πλάσματα, με την κτίση μέσα στην πλουσιότατη ποικιλομορφία της, με τον Δημιουργό, ο οποίος είναι η αρχή κάθε ζωής. Για τον Χριστιανό, η μεταστροφή αυτή απαιτεί να «αφήνουμε να αναδεικνύονται όλα τα φυσικά επακόλουθα της συνάντησης με τον Ιησού στις σχέσεις μας με τον κόσμο».^[9]

5. Ό,τι ελπίζουμε, αυτό επιτυγχάνουμε ^[10]

Η πορεία της συμφιλίωσης απαιτεί υπομονή και εμπιστοσύνη. Δεν μπορούμε να επιτύχουμε την ειρήνη, αν δεν την ελπίζουμε.

Αυτό σημαίνει, πριν απ' όλα, να πιστεύουμε στην επίτευξη της ειρήνης, να πιστεύουμε ότι ο άλλος έχει την ίδια μ' εμάς ανάγκη για ειρήνη. Σε αυτό, μπορεί να μας εμπνεύσει η αγάπη του Θεού για τον καθέναν από εμάς, μια αγάπη απελευθερωτική, απεριόριστη, δωρεάν, ακούραστη.

Ο φόβος είναι συχνά πηγή σύγκρουσης. Είναι σημαντικό, συνεπώς, να υπερβούμε τους ανθρώπινους φόβους μας, αναγνωρίζοντας πως είμαστε παιδιά που έχουν ανάγκη και βρισκόμαστε μπροστά σε Αυτόν ο οποίος μας αγαπά και μας περιμένει, όπως ο Πατέρας του ασώτου υιού (βλ. Λκ 15,11-24). Ο πολιτισμός της αδελφικής συνάντησης εξαλείφει την κουλτούρα των απειλητικών συγκρούσεων: καθιστά την κάθε συνάντηση μια επιτεύξιμη δυνατότητα και μια δωρεά της γενναιοδωρης αγάπης του Θεού. Μας οδηγεί να υπερβούμε τα όρια των περιορισμένων οριζόντων μας, για να έχουμε διαρκώς ως στόχο να ζήσουμε την παγκόσμια αδελφοσύνη, ως παιδιά του μοναδικού ουράνιου Πατέρα.

Για τους μαθητές του Χριστού, αυτή η πορεία υποστηρίζεται και από το Ιερό Μυστήριο της Συμφιλίωσης, το οποίο χάρισε ο Κύριος για την άφεση των αμαρτιών των βαπτισμένων. Το Ιερό αυτό Μυστήριο της Εκκλησίας, που ανανεώνει τα πρόσωπα και τις κοινότητες, μας καλεί να έχουμε προσηλωμένο το βλέμμα στον Ιησού, ο οποίος έχει συμφιλιώσει τα πάντα, όσα είναι στη γη και όσα στον ουρανό, φέρνοντας την ειρήνη με το αίμα του σταυρού του (βλ. Κολ 1,20), και ζητεί να διώξουμε κάθε βία από τις σκέψεις, τα λόγια και τα έργα μας, τόσο προς τον πλησίον όσο και προς την κτίση.

Η χάρη του Θεού Πατέρα δίνεται ως αγάπη χωρίς όρους. Έχοντας λάβει τη συγχώρησή Του, εν Χριστώ, μπορούμε να ξεκινήσουμε την πορεία για να προσφέρουμε αυτή τη συγχώρηση στους άνδρες και τις γυναίκες της εποχής μας. Μέρα με τη μέρα, το Πνεύμα το Άγιο υποδεικνύει τη στάση και τα λόγια μας, ώστε να γίνουμε οικοδόμοι δικαιοσύνης και ειρήνης.

Είθε ο Θεός της ειρήνης να μας ευλογεί και να μας βοηθάει.

Είθε η Αειπάρθετος Μαρία, η Μητέρα του Άρχοντα της ειρήνης και Μητέρα όλων των λαών της γης, να μας συνοδεύει και να μας στηρίζει σε κάθε βήμα κατά την πορεία της συμφιλίωσης.

Και κάθε άνθρωπος που έρχεται σε αυτό τον κόσμο, είθε να μπορέσει να βιώσει μια ζωή ειρήνης και να αναπτύξει πλήρως την επαγγελία αγάπης και ζωής που φέρει χαραγμένη μέσα του.

Εκ του Βατικανού, 8 Δεκεμβρίου 2019

+ Φραγκίσκος

Μετάφραση: Πέτρος Ανδριώτης
Συνοδική Επιτροπή για τις μεταφράσεις εκκλησιαστικών κειμένων

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

^[1] Βενέδικτος ΙΣΤ΄, Εγκ. Επιστολή *Spe salvi* (30 Νοεμβρίου 2007), 1.

^[2] Λόγος για τα πυρηνικά όπλα, Ναγκασάκι, Πάρκο “Atomic Bomb Hypocenter”, 24 Νοεμβρίου 2019.

^[3] Βλ. Ομιλία στη *Lampedusa*, 8 Ιουλίου 2013.

^[4] Λόγος για την Ειρήνη, Χιροσίμα, Μνημείο της Ειρήνης, 24 Νοεμβρίου 2019.

^[5] Β΄ Οικουμ. Σύνοδος Βατικανού, Αποστ. Διάταξη *Gaudium et spes*, 78.

^[6] Βλ. Βενέδικτος ΙΣΤ΄, Λόγος προς τους επικεφαλής των Χριστιανικών Συνδέσμων Εργατών Ιταλίας, 27 Ιανουαρίου 2006.

^[7] Αποστ. Επιστολή *Octogesima adveniens* (14 Μαΐου 1971), 24.

^[8] Εγκ. Επιστολή *Δοξασμένος να ΄σαι* (24 Μαΐου 2015), 200.

^[9] Στο ίδιο, 217.

^[10] Βλ. Άγ. Ιωάννης του Σταυρού, *Η Σκοτεινή Νύχτα*, II, 21, 8.